

УДК 343.9.018

КІЛЬКІСНО-ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ ЛАТЕНТНИХ ЗГВАЛТУВАНЬ

Я. Т. Наваліяна, аспірантка Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, м. Харків

Постановка проблеми. Злочинність як явище може бути оцінена та виміряна у певних кількісних та якісних показниках. Вони є надзвичайно важливими при з'ясуванні сутності злочинності та виявленні внутрішніх взаємозв'язків. Для всебічного вивчення та аналізу злочинності необхідне її постійне вимірювання не тільки в масштабах усієї країни, а й у межах окремих регіонів. Така робота має поточний і перспективний характер, що дає можливість міркувати про існуючу злочинність, її минулий стан, є передумовою для її прогнозування.

Стан розробки проблеми. У різний час проблему визначення рівня латентності згвалтувань вивчали Ю. М. Антонян, Р. М. Акутаєв, О. М. Джужа, Г. М. Резнік, В. Ф. Оболенцев, О. В. Губанова, А. С. Лукаш. Останні розглядали також кількісно-якісні показники згвалтувань.

Мета статті. Питання кількісно-якісних показників латентних згвалтувань так і не отримало достатньої уваги з боку вітчизняних науковців. Тому метою статті є визначення рівня латентності згвалтувань, а також особливостей вчинення латентних згвалтувань.

Виклад основного матеріалу. Рівень – це один із найважливіших елементів кримінологічної характеристики злочинності взагалі, а також окремих видів злочинів. Під рівнем злочинності необхідно розуміти загальну кількість учинених злочинів і осіб, які їх вчинили, за певний проміжок часу в країні або в її окремому регіоні (області, районі, місті) [1, с. 19; 2, с. 32; 3, с. 23].

Насамперед розглянемо абсолютні показники кількості згвалтувань та замахів на згвалтування, вчинених на території України.

Останніми роками спостерігається тенденція до стрімкого зменшення кількості зареєстрованих у країні зґвалтувань. Так, якщо у 2006 р. було зареєстровано 993 зґвалтування, то у 2010 р. кількість зареєстрованих зґвалтувань склала 635 випадків, у 2011 р. – 630 випадків, у 2012 р. – 486 випадків. Трохи збільшилася кількість облікових зґвалтувань у 2013 р. – 498 випадків, однак вже у 2014 р. кількість облікових зґвалтувань зменшилася до 419 випадків. Таким чином, порівняно із 2006 р. кількість зареєстрованих у країні зґвалтувань у 2014 р. зменшилася на 58 %. На думку низки вчених, такий результат є наслідком збільшення латентності розглядуваної категорії злочинів. А. Ф. Зелінський свого часу дуже влучно, на нашу думку, вказував, що порівняно низький коефіцієнт злочинності в Україні – це результат насамперед винятково високої латентності (прихованості) злочинів і погано поставленого обліку [4, с. 32].

Отже, проаналізуємо такі статистичні дані, як відомості про кількість виявлених осіб, які вчинили зґвалтування. Кількість винних за цими даними є у 2–3 рази меншою, ніж кількість кримінальних проваджень. Це можна пояснити, з одного боку, випадками реальної та ідеальної сукупності діянь, коли один злочинець вчиняє не одне, а кілька посягань, або фактами невстановлення осіб, причетних до вчинення виявлених злочинів. Або кількість виявлених злочинців стосується нових кримінальних правопорушень, кримінальні провадження за якими розпочаті, але у звітному періоді не закінчені. З другого боку, відсутність збігу показників пояснюється груповою злочинністю, тобто коли один злочин вчинений декількома особами [5, с. 42].

Кількість осіб, засуджених за вчинення зґвалтування (або замаху на них), є ще меншою. Так, у 2008 р. було засуджено 467 гвалтівників, у 2009 р. – 493 особи, у 2010 р. – 441 особу, у 2011 р. – 357, у 2012 р. – 315, у 2013 р. – 241, у 2014 р. – 161 особу. Однак необхідно мати на увазі, що певна частина злочинів не враховується в поточній офіційній звітності. У зв'язку із цим статистичні дані містять неповну інформацію про чисельність учинених злочинів. За межами залишається латентна (прихована, невідома) злочинність.

За різними даними латентність зґвалтувань варіюється. Так, наприклад, В. Ф. Оболенцев, посилаючись на відомості, отримані

в результаті опитування експертів, називає 46,7 % як середній відсоток латентних зґвалтувань стосовно виявлених [6, с. 56]. Ю. М. Антонян, посилаючись на дослідження Г. М. Резніка, робить висновок, що враховані зґвалтування співвідносяться з латентними як 1 : 2,6 (61,5 %); при цьому частіше про вчинений щодо них злочин не повідомляють заміжні жінки. Кількість повідомлень про зґвалтування збільшується в тому разі, якщо, окрім зґвалтування, були нанесені тілесні ушкодження та викрадено майно [7, с. 15]. За даними О. М. Джужи, кількість зареєстрованих сексуальних злочинів відноситься до кількості фактично вчинених як 1 : 8 [8, с. 89]. Р. М. Акутаєв вважає, що латентність зґвалтувань складає понад 70 % [9, с. 8–9], О. В. Губанова зазначає, що латентними залишаються майже 83,5 % зґвалтувань [10, с. 455]. За дослідженнями А. С. Лукаш, латентність зґвалтування перевищує 90 % [11, с. 61].

Для визначення кількості латентної злочинності та окремих її видів на теперішній час існують різні методи. Одним із таких методів дослідження латентної злочинності є опитування населення за допомогою анонімних анкет. Метою цього опитування є виявлення кількості громадян, які стали жертвами злочинів, але винні в учиненні цих злочинів залишилися безкарними. На базі результатів опитування можна визначити співвідношення виявленої і латентної злочинності у відповідному регіоні, встановити мотиви приховування громадянами фактів злочинів від правоохоронних органів та інші відомості.

Для визначення рівня латентності ми провели інтернет-анкетування, в якому взяли участь 510 осіб (жінок і чоловіків). Із них 72 особи (12,5 % чоловіків та 87,5 % жінок) указали, що вони або члени їх родин ставали жертвами зґвалтування. Більшість постраждалих є особами до 18 років.

Протягом 2013–2015 рр. жертвами зґвалтування стали 9,4 % опитаних осіб. На запитання: «Чи ставали Ви жертвою зґвалтування?» відповіли «так» 9,4 % опитаних. Ще 4,9 % відповіли, що зґвалтування вчинялося щодо членів їх родини. У більшості випадків, а саме 61 % зґвалтувань, було вчинено з обтяжуючими обставинами. Серед них: зґвалтування, вчинене повторно або особою, яка раніше вчинила будь-який зі злочинів проти статевої свободи

та статевої недоторканості (29,5 %); згвалтування неповнолітньої чи неповнолітнього (38,6 %); згвалтування, що спричинило особливо тяжкі наслідки (6,8 %); згвалтування малолітньої або малолітнього (25 %).

Показовим є те, що тільки 20,8 % жертв зверталися до правоохоронних органів із приводу вчинення щодо них згвалтування, інші 79,2 % не зверталися. Причини незвернення до правоохоронних органів указувалися найрізноманітніші. Найбільша кількість осіб (38,6 %) не бажали надавати розголосу події з особистих мотивів; 12,3 % відчували особисту провину в тому, що сталося; 10,5 % побоювалися погроз і розправи з боку злочинців та їх родичів; ще у 10,5 % відсутня довіра до правоохоронців; 8,8 % намагалися самостійно врегулювати питання відшкодування шкоди; 4 % указали на страх помсти злочинця як причину незвернення до правоохоронних органів; 3,5 % жертв згвалтувань не розцінювали подію як злочин; 3,5 % мали почуття до злочинця. Окрім того, 1,8 % не зверталися у зв'язку з обіцянкою злочинця відшкодувати завдану шкоду в разі нерозголошення; 1,8 % – обіцянкою злочинця одружитися. Також, що показово, ще 1,8 % респондентів не вказали причину свого незвернення.

У результаті ще одного нашого анонімного анкетування, що проводилося з метою виявлення особливостей вчинення латентних згвалтувань, було проанкетовано 600 дівчат і жінок різного віку, рівня освіти, роду занять, сімейного стану та соціального статусу. Хоча потерпілим від згвалтування може бути особа як жіночої, так і чоловічої статі, попереднє опитування показало, що згвалтування чоловіків є скоріше винятковою ситуацією для нашої країни, тому у цьому дослідженні були опитані лише особи жіночої статі. З них 70 осіб зазнали згвалтувань або замаху на згвалтування та не повідомили про вчинений щодо них злочин (відповідно 36 та 34 респондентів) у 2014 р., а щодо 106 опитаних було вчинено згвалтування або замах раніше (відповідно 60 та 46 осіб). Таким чином, 29 % опитаних не зверталися до правоохоронних органів із заявою про вчинений злочин.

Із зазначеної кількості опитаних більше за все потерпілих у віці 14–18 років – 28,4 % (50 осіб), 25–30 років – 25 % (44 особи), 31–

35 років – 14,7 % (26 осіб), 19–24 роки – 13,6 % (24 особи), 36–40 років – 12,5 % (22 особи), 41–45 років – 3,4 % (6 осіб), 46–50 років – 2,3 % (4 особи). Отже, у зоні ризику опиняються неповнолітні дівчата та жінки 25–30 років.

Велика кількість наукових робіт містить висновки про потерпілих засуджуючого характеру. Робиться акцент на їх аморальності, антигромадському способі життя, неналежній поведінці, причому мова йде не лише про обставини, що безпосередньо передують звалтуванню, але й у цілому. Негативну поведінку, а звідси й велику ймовірність стати жертвою звалтування насамперед приписують особам у віці до 25 років, які мають середню, середню спеціальну освіту або взагалі не мають освіти [7, с. 18–21]. За результатами нашого дослідження неможливо сказати, що якась певна категорія осіб є більш схильною стати жертвою латентного звалтування лише тому, що має певний рівень освіти та рід занять. Випадки звалтування трапляються майже в однаковій кількості щодо осіб із середньою, середньою спеціальною та вищою освітою, так само як майже однакова кількість потерпілих працює у сфері послуг, навчальних закладах, на державних і комерційних підприємствах та є приватними підприємцями.

Розглянемо випадки віктимної поведінки жертв цього виду злочину. Як справедливо зазначає Б. М. Головкін, усі люди, які вступають у різного роду суспільні відносини і виконують необхідні соціальні ролі, тією чи іншою мірою ризикують стати жертвами злочинів, тобто мають потенційну віктимність середньостатистичного рівня. Однак ця віктимність може назавжди залишитися нереалізованою злочином, якщо її носії дотримуються правил особистої і майнової безпеки, свідомо або несвідомо не потрапляють у небезпечні ситуації [12, с. 80; 13, с. 94]. Інколи поведінка потерпілих сприяє вчиненню звалтувань. Наприклад, на випадкове знайомство і спільне вживання спиртних напоїв як на причину обрання особи на роль жертви вказали в анкеті 13,6 % жінок; на установлення контакту з незнайомцем – 11,4 %; на відвідування помешкання злочинця / відвідування злочинцем помешкання жертви – 10,2 %; на сидання в автомобіль до незнайомих – 7,9 %; на провокуючий одяг або поведінку – 3,4 %. Однак неможливо не погодитися із цьо-

го приводу з думкою Ю. М. Антоняна, що кожна людина сприймає події, які відбуваються, і особливо вчинки конкретних людей строго суб'єктивно, залежно від своїх морально-психологічних рис, поглядів, уявлень, установок. Те, що одній людині може здатися аморальним, іншій здається цілком нормальним, що не виходить за рамки загальноприйнятого. Нерідко дійсна протидія жертви сприймається злочинцем як уявна, як удавання або кокетство. Є численними випадки, коли навіть просто необережна поведінка потерпілої, що не мала нічого спільного з аморальністю, розцінювалася злочинцями як глибоко аморальна, як «запрошення» до статевого акту [7, с. 19].

Для того щоб виявити особливості вчинення саме латентних зґвалтувань, останні необхідно розглядати у порівнянні зі зґвалтуваннями, потерпілі від яких звернулися за захистом до правоохоронних органів. Тому нами було вивчено кримінальні провадження, порушені за ст. 152 КК України в Харківській, Волинській, Львівській та Житомирській областях протягом 2008–2014 рр. Нижче пропонуємо порівняти латентні зґвалтування (за результатами анонімного опитування) та зґвалтування (за результатами вивчених кримінальних проваджень).

Зґвалтування найчастіше вчиняються в малолюдних місцях, під'їздах будинків, на прибудинковій території та в помешканні потерпілих, у той час як 27,2 % потерпілих від латентних зґвалтувань місцем вчинення злочину назвали квартиру/будинок гвалтівника (ті, хто обирали цей варіант відповіді, у своїй більшості були знайомі зі злочинцем або познайомилися безпосередньо в день або напередодні вчинення злочину); 21,6 % – парки, сквери, місця відпочинку; 14,8 % – під'їзди будинків, прибудинкову територію; 13,6 % – малолюдні місця; 11,4 % – квартиру/будинок потерпілого; 9,1 % – автомобілі; 2,3 % – готелі.

Дослідження дозлочинних зв'язків і відносин між жертвою і злочинцем показало, що більшість постраждалих від латентних зґвалтувань (61,4 %) не були знайомі зі злочинцем, 19,3 % раніше були знайомі, 6,8 % – подружжя (у тому числі колишні), 3,4 % перебували в близьких особистих стосунках, 3,4 % – колеги по роботі, 2,3 % – родичі. У 13,6 % потерпілих зі злочинцем раніше були сек-

суальні стосунки (до моменту вчинення злочину). За результатами вивчення кримінальних проваджень, понад половина потерпілих (54 %) також не були знайомі з гвалтівником, ще 21,8 % – випадкові знайомі, лише 24,2 % – постійні знайомі або родичі. Таким чином, за цим критерієм дані щодо зґвалтувань та латентних зґвалтувань майне не відрізняються.

Що стосується способу вчинення латентних зґвалтувань, необхідно одразу зауважити, що в переважній більшості випадків одночасно вказувалося на кілька способів вчинення. Через це їх загальна кількість перевищує 100 %. Установлено, що найчастіше застосовувалося психічне насильство. Це не дивно, оскільки більшість потерпілих не були знайомі зі злочинцем. У таких ситуаціях жертва одразу почувала себе в небезпеці та боялася заподіяння їй шкоди, тому психічного насильства було достатньо для злочинця, щоб придушити опір жертви. Підпорядкування волі і вимогам злочинця часто викликано прагненням жертви зберегти життя, не бути покаліченою. Крім того, раптовість нападу або несподіванка переходу буденної ситуації в екстремальну нерідко викликали у жертви шок і заціпеніння, що призводило до нездатності фізичного опору. Зґвалтування знайомим зазвичай відбувалося інакше. Ситуація, що призводила до насильства, могла починатися як цілком нейтральна, але у певний момент вона перетворювалася на злочин. У таких випадках психічне насильство застосовувалося переважно у поєднанні з фізичним. Таким чином, 56,8 % опитаних назвали способом вчинення злочину залякування, 38,6 % – погрози розправою, 34,1 % – спричинення болю, 31,8 % – спричинення тілесних ушкоджень, 25 % – зривання одягу, 15,9 % – здавлення шиї, 7,9 % – демонстрацію зброї. На використання безпорадного стану як способу вчинення злочину вказали 17 % опитуваних. Із них 5,7 % зазначили про використання малолітнього віку потерпілої, стільки ж (5,7 %) – про непритомний стан, 4,5 % – про використання хворобливого стану, 1,1 % – про фізичні вади. При зґвалтуваннях у понад половині випадків було застосоване спричинення тілесних ушкоджень.

Поведінка жертв латентних зґвалтувань є різномірною – від активного опору злочинцю і спроб запобігання злочину до пасивного спостереження за його вчиненням. У 87,5 % випадків жертви

чинили опір гвалтівникові; 53,4 % з них чинили фізичний опір; 51,1 % кликали на допомогу; 39,8 % намагалися втекти; 12,5 % намагалися хитрістю перешкодити виконанню злочинного плану гвалтівника, рівно стільки ж (12,5 %) взагалі не чинили жодного опору з різних причин. Про види спроб запобігання злочину жертви так само вказували одразу в кількох варіантах, тому їх кількість перевищує 100 %. Але водночас майже половина жертв латентних згвалтувань звинувачують себе. На запитання: «Чи відчуваєте Ви свою провину в тому, що з Вами сталося?» «так, відчуваю» відповіли 14,8 %; «скоріше так» – 31,8 %; «ні» – 42 %; «скоріше ні» – 11,4 %.

Висновки. Останнім часом спостерігається тенденція до стрімкого зменшення кількості зареєстрованих у країні згвалтувань. На думку низки вчених, такий результат є наслідком збільшення латентності розглядуваної категорії злочинів. Таким чином, близько 79 % згвалтувань із різних причин залишаються латентними. Місцем вчинення латентних згвалтувань найчастіше є помешкання злочинця, малолюдні місця, під'їзди будинків, прибудинкова територія та помешкання потерпілих. Дослідження дозлочинних зв'язків і відносин між жертвою і злочинцем показало, що більшість постраждалих від латентних згвалтувань не були знайомі зі злочинцем. Що стосується способу вчинення латентних згвалтувань, встановлено, що найчастіше застосовувалося психічне насильство або психічне насильство у поєднанні з фізичним.

Перелік літератури

1. Даньшин И. Н. Преступность: понятие, общая характеристика, причины и условия : учеб. пособие / И. Н. Даньшин. – Киев : УМК ВО, 1988. – 88 с.
2. Джужа О. М. Кримінологія: спеціалізований курс лекцій зі схемами (Загальна та Особлива частини) : навч. посіб. / О. М. Джужа, Є. М. Моїсєєв, В. В. Василевич. – К. : Атіка, 2001. – 368 с.
3. Кримінологія: Загальна та Особлива частини : підручник / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, М. Ю. Валуйська та ін. ; за заг. ред. В. В. Голіни. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2009. – 288 с.

4. Зелинский А. Ф. Криминальная психология / А. Ф. Зелинский. – Киев : Юринком Интер, 1999. – 240 с.

5. Батиргареева В. С. Кримінологічна характеристика та попередження розбоїв, поєднаних з проникненням у житло : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / В. С. Батиргареева ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2002. – 215 с.

6. Оболенцев В. Ф. Латентна злочинність: проблеми теорії та практики попередження / В. Ф. Оболенцев. – Х. : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2005. – 128 с.

7. Антонян Ю. М. Изнасилования: причины и предупреждение / Ю. М. Антонян, В. П. Голубев, Ю. Н. Кудряков. – М. : ВНИИ МВД СССР, 1990. – 192 с.

8. Джужа О. М. Кримінально-правові та кримінологічні проблеми злочинців, пов'язаних із сексуальним насильством / О. М. Джужа, О. А. Гапон, А. В. Кирилюк // Боротьба з організ. злочинністю і корупцією (теорія і практика). – К., 2004. – Вип. 10. – С. 81–89.

9. Акутаев Р. М. Проблемы латентной преступности (по материалам Дагестанской АССР) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Р. М. Акутаев. – Харьков, 1984. – 19 с.

10. Губанова О. В. Латентність згвалтування: рівень та основні фактори детермінації / О. В. Губанова // Держава і право. Юрид. і політ. науки / голова редкол. Ю. С. Шемшученко. – К. : Ін-т держави і права НАН України, 2007. – Вип. 36. – С. 454–460.

11. Лукаш А. С. Згвалтування: кримінологічна характеристика, детермінація та попередження : монографія / А. С. Лукаш ; за ред. В. В. Голіни. – Х. : Право, 2008. – 256 с.

12. Головкін Б. М. Поняття латентної віктимізації від злочинних посягань / Б. М. Головкін // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Борисов та ін. – Х. : Право, 2015. – Вип. 10. – С. 78–88.

13. Головкін Б. М. Кримінологічне поняття віктимізації / Б. М. Головкін // Наук. вісн. Міжнар. гуманіт. ун-ту. Серія: Юриспруденція. – 2015. – № 15, Т. 2. – С. 93–96.

Транслітерація переліку літератури

1. Dan'shyn Y. N. Prestupnost': ponyatyе, obshchaya kharakterystyka, prychny u uslovyya [Crime: definition, general characteristics, causes and conditions]. Kiyv : UMK VO, 1988, 88 p. [in Ukrainian].

2. Dzhuzha O. M. Kryminolohiya : spetsializovanyy kurs lektsiy zi skhemamy [Criminology: specialized lectures schemes]. Kiyv: Atika, 2001, 368 p. [in Ukrainian].
3. Kryminolohiya : Zahal'na ta Osoblyva chastyny : pidruchnyk [Criminology: General and Special Parts]. Kharkiv : Pravo, 2009, 288 p. [in Ukrainian].
4. Zelynskyy A. F. Krymynal'naya psykholohyya [Criminal psychology]. Kiyv : Yuryнком Ynter, 1999, 240 p. [in Russian].
5. Batyrhareyeva V. S. Kryminolohichna kharakterystyka ta poperedzhennya rozboiyv, poyednanykh z pronyknennyam u zhytlo [Criminological characteristics and prevention of robberies, combined with penetration in dwelling]. Kharkiv: 2002, 215 p. [in Ukrainian].
6. Obolentsev V. F. Latentna zlochynnist': problemy teorii ta praktyky poperedzhennya [Latent crime: problems of theory and practice prevention]. Kharkov : Vyd. SPD FO Vapnyarchuk N. M., 2005, 128 p. [in Ukrainian].
7. Antonyan Yu. M. Yznasylovanyya: prychny y preduprezhdenye [Rape: causes and prevention]. Moskva : VNYI MVD SSSR, 1990, 192 p. [in Russian].
8. Dzhuzha O. M. Krymynal'no-pravovi ta kryminolohichni problemy zlochynstiv, pov'yazanykh iz seksual'nym nasyt'stvom [Criminal law and criminological problems crimes involving sexual violence]. Kiyv: 2004, Vol. 10, pp. 81–89. [in Ukrainian].
9. Akutaev R. M. Problemy latentnoy prestupnosti (po materyalam dahestanskoy ASSR) [The problems of latent crime (based on the Dagestan ASSR)]. Kharkiv: 1984, 19 p. [in Ukrainian].
10. Hubanova, O. V. Latentnist' z-hvaltuvannya: riven' ta osnovni faktory determinatsiyi [Latency rape: the level and fundamental factors determination]. Kiyv : In-t derzhavy i prava NAN Ukrayiny, 2007, pp. 454–460. [in Ukrainian].
11. Lukash A. S. Zgvaltuvannya: kryminolohichna kharakterystyka, determinatsiya ta poperedzhennya : monohrafiya [Rape: Criminological characteristic determination and prevention: monograph]. Kharkiv : Pravo, 2008, 256 p. [in Ukrainian].
12. Holovkin B. M. Ponyattya latentnoyi viktyimizatsiyi vid zlochynnykh posyahan' [The concept of latent victimization of crimes]. Kharkiv : Pravo, 2015, pp. 78–88. [in Ukrainian].
13. Holovkin B. M. Kryminolohichne ponyattya viktyimizatsiyi [Criminological concept of victimization]. Kharkiv : Nauk. visn. Mizhnar. humanitar. univ-tu. Ser.: Yurysprudentsiya, 2015, no. 15, pp. 93–96. [in Ukrainian].

Навалія Я. Т. Кількісно-якісні показники латентних зґвалтувань

У статті досліджується рівень латентності зґвалтувань, визначений за допомогою проведення анонімного інтернет-анкетування громадян України та

анонімного анкетування жертв зґвалтувань. Розглядаються абсолютні показники кількості зґвалтувань та замахів на зґвалтування, вчинених на території України. Зазначається, що останніми роками спостерігається тенденція до стрімкого зменшення кількості зареєстрованих у країні зґвалтувань. Крім того, аналізуються відомості про кількість виявлених та засуджених осіб, які вчинили зґвалтування. Досліджуються характерні особливості жертви латентного зґвалтування: її вік, рівень освіти, рід занять. Визначаються особливості вчинення латентних зґвалтувань, а саме: розглядаються місце та спосіб вчинення латентних зґвалтувань, дозлочинні зв'язки та відносини між жертвою та злочинцем, поведінка жертв до і на момент вчинення злочину, зазначаються основні причини незвернення жертв зґвалтувань до правоохоронних органів. Указані дані порівнюються із даними, отриманими в результаті вивчення кримінальних проваджень за ст. 152 КК України за 2008–2014 рр.

Ключові слова: латентність зґвалтувань, рівень латентності, особливості вчинення латентних зґвалтувань.

Наваліая Я. Т. Количественно-качественные показатели латентных изнасилований

В статье исследуется уровень латентности изнасилований, определенный с помощью проведения анонимного интернет-анкетирования граждан Украины и анонимного анкетирования жертв изнасилований. Рассматриваются абсолютные показатели количества изнасилований и покушений на изнасилование, совершенных на территории Украины. Отмечается, что в последние годы наблюдается тенденция к стремительному уменьшению количества зарегистрированных в стране изнасилований. Кроме того, анализируются сведения о количестве обнаруженных и осужденных лиц, совершивших изнасилование. Исследуются характерные особенности жертвы латентного изнасилования: ее возраст, уровень образования, род занятий. Определяются особенности совершения латентных изнасилований, а именно: рассматриваются место и способ совершения латентных изнасилований, характер допреступных связей и отношений между жертвой и преступником, поведение жертв до и на момент совершения преступления, указываются основные причины отсутствия обращений жертв изнасилований в правоохранительные органы. Указанные данные сравниваются с данными, полученными в результате изучения уголовных производств по ст. 152 УК Украины за 2008–2014 гг.

Ключевые слова: латентность изнасилований, уровень латентности, особенности совершения латентных изнасилований.

Navaliana Y. T. Quantitative and qualitative indicators of latent rapes

This paper examines the level of latency of rape, defined by anonymous online survey of citizens of Ukraine and anonymous survey of victims of rape. The author considers the absolute figures number of rapes and attempted rape committed on the territory of Ukraine. It is noted that there is a tendency to a rapid decrease in the number of reported rapes in the country in recent years. Also analyzed data on the number of

detected and convicted perpetrators of rape. The author examines the characteristics of victims of latent rape: her age, level of education, occupation. The author defines the features of latent commission of rape. It is considered the place and manner of committing latent rapes, connections and relationships between the victim and criminal before crime, behavior of victims of the crime, indicate the main reasons why victims do not report the crime to law enforcement authorities. The data are compared with data obtained from the study of criminal proceedings under Article 152 of the Criminal Code of Ukraine for 2008–2014.

Key words: *latent rapes, the level of latency, the features of committing of latent rape.*